
GUSZMANN GERGELY

AZ INDIAI NYOMTATOTT SAJTÓ RÖVID TÖRTÉNETE ÉS POLITIKAI HATÁSA

A következőkben röviden bemutatjuk az indiai nyomtatott sajtó történeti, társadalmi és politikai kontextusát az általunk forrásként kezelt lapokra koncentrálva. Az indiai nyomtatott sajtó nagy múltú hagyományai egészen a 18. századik nyúlnak vissza. A tömegsajtó pedig már több mint 150 éve megszakítás nélkül működik, és folyamatosan jelennek meg népszerű kiadványok, miközben a nyugati újságírás nehézségekkel néz szembe (a nyomtatott sajtó forgalmának visszaesése), az indiai lapkiadások száma növekedő tendenciát mutat. A nyomtatott sajtó üstökösként felfelé ívelő pályájában két ízben történt lassulás, először 2016–2017-ben, amikor a hirdetési költségek megrágultak, majd 2020-ban a vásárlói kedv csökkenése miatt, ami a Covid-19-világjárvány következménye.¹

A kiadványok megjelenése 2001 és 2006 között 14%-kal, csak 2004-ben 8%-kal nőtt. India Kína mellett korunk legdinamikusabban fejlődő nyomtatott sajtójával rendelkezik, ami három egymás mellett létező és gyakran egymást erősítő három faktornak köszönhető: 1) Az írni-olvasni tudás kiterjesztése és fejlődése, különösen a hindi nyelvű területeken, valamint a többi nyelvi piacra való nyitás újabb potenciális olvasótábor felfedezését kínálja. 2) A számítógépeken keresztül internetes tartalmak olvasása korlátozott vagy megbízhatatlan az infrastruktúra fejletlensége miatt. Az okostelefonokon applikációban elérhető online változatok szintén nem túl népszerűek, még akkor sem, ha az adott újság rendelkezik webfelülettel. 3) A nyomtatott újságokban való hirdetések száma továbbra is jelentős, és a reklámokra szánt oldalak száma növekszik. Amíg az Egyesült Államokban a vállalati hirdetések a nyomtatott lapok felületének 15%-át teszik ki, addig Indiában ez 43%.²

A bejegyzett lapok száma 2004-ben kb. 58 469-re tehető, ami kb. 142 millió példányt jelent, és a legnépszerűbb napilapok, például a *The Times of India*, egy nap 1 729 520 példányban kelt el. A lapok mintegy 101 nyelven (és dialektusban) jelennek meg, és a lokális nyelveken való elérhetőség egyre növekszik, habár az eladások és a megjelenések számát tekintve minden kétséget kizáróan az angol nyelvű lapok dominálnak. Az 1970-es évek közepén az angol nyelvű lapok teljes mértékben uralták a nyomtatott sajtót. A kalkuttai *The Times of India*, *The Statesman* és a déli államok napilapja, a *The Hindu* a minőségi újságírás mintapéldányainak számítottak. A legnépszerűbb magazinok szintén angol nyelvűek voltak: *The Indian Express*, *The Illustrated Weekly of India*, *Femina*, *Filmfare*, *Eve's Weekly*. A képlet mára már megváltozott, mivel más nyelveken is megjelentek a fenti lapok, és az angol

---

¹ Buchholz 2020: <https://www.statista.com/chart/27469/circulation-of-print-newspapers-and-periodicals-in-india/> - utolsó letöltés: 2023. 09. 20.

² Bonea 2021: 6.

verziók fölénye nem olyan nagy, mint 40 évvel ezelőtt.³ A *Statista Global Consumer Survey* adatai alapján az urbánus társadalomban a megkérdezettek 54%-a nyilatkozta, hogy napi szinten olvas nyomtatott újságot.⁴

Az indiai nyomtatott sajtó történeti háttere

A gyarmati újságírás 1780-ban indult el az akkori brit India központjából, Kalkuttából. William Bolt, a Brit Kelet-Indiai Társaság egykori alkalmazottja 1776-ban alapította meg újságját, de a társaság ellenkezése miatt ez a kezdeményezés nem volt hosszú életű. Az első valóban kiadott lapra még négy évet kellett várni, de 1780-ban immár a társaság támogatásával kiadták a James Hicky alapította *Bengal Gazette* első számát. Az újság elsősorban az angolok életével és az angol közösséget érintő hírekkel foglalkozott. A társaság jóvoltából ehhez hasonló magazinok a brit gyarmati India más központjaiban is napvilágot láttak (pl. *The Madras Courier* – 1785; *The Bombay Herald* – 1789; *The Calcutta Gazette* – 1784). Kalkuttában további hat újság kiadása kezdődött meg 1780 és 1790 között. A legjelentősebb ezek közül a *The Bengal Hurkaru* nevű lap, amely hetilapként indult, majd napilappá vált 1819-ben. Az angol nyelvű újság elsősorban a brit hadsereg, kereskedők és tisztviselők körében vált ismertté, de a helybéli bengáli közösség is szép számban fizetett elő a lapra. Az első jelentősebb újság Bombayben az 1789-ben megjelent *Bombay Herald* volt, ami 1791-ben *Bombay Gazette*-re változtatta a nevét. A következő évtizedekben az indiai függetlenség kibontakozásában egyre nagyobb jelentőségűvé vált az eredetileg angol újságírók és tisztviselők (pl. a konzervatív politikus James Mackenzie Maclean, aki Indiában főleg újságíróként tevékenykedett) által alapított lap. A városban zajló kiemelkedő politikai, társadalmi és kulturális események mellett ez az újság számolt be részletesen az Indiai Kongresszus első üléséről 1885-ben.⁵

India őshonos nyelvein az 1818-tól kezdtek megjelenni nyomtatott sajtókiadványok. Kalkuttában 26 európai nyelvű és 9 őshonos újság volt jelen 1839-re, ami alapvetően tükrözi az arányokat India egyéb területein is, például Madrász, Delhi, vagy Bombay régiókban.⁶ Az első indiai kézben lévő újság, ami a mai napig létezik, az 1822-es *Bombay Samachar* (ma: *Mumbai Samachar*) volt, és az angolon kívül gudzsaráti nyelven is kiadták.⁷ A különböző indiai nyelveken megkezdődött lapkiadások a helyi közösségek egyre artikuláltabb önazonosságának erősödését jelentették, ami segítette megerősíteni a közösségi tudatot, és közvetve hozzájárult a későbbi nemzetképzés kialakításához. A rendkívüli nyelvi, kulturális,

³ Navarane 2006: 746.

⁴ Buchholz 2020: <https://www.statista.com/chart/27468/share-of-respondents-selected-countries-who-read-a-printed-paper-daily/> - utolsó letöltés: 2023. 09. 20.

⁵ Priolkar 1958: 51–54.

⁶ Uo. 60–63.

⁷ Uo. 64–66.

vallási és etnikai diverzitású országban az egység elképzelése a Hindusz tánon és a földrajzi területen több száz éven keresztül fejlődő hagyományokon nyugodott. A helyi nyelvű sajtó kialakulása pedig a lapok tartalmától függetlenül megjelenítette a közösségeket az olvasóközönség és később majd a formálódó független nemzetállam számára is. A 19. század elején az indiai nyelveken megjelenő újságok leginkább informatív szerepet töltek be, és különböző praktikus, hasznos tudást adták át olvasóinknak. Az angol bürokrácia, jogszabályok és szokások működéséről írtak, ami a helyi közösség mindennapjait könnyítette meg, valamint segített számukra eligazodni a gyarmati adminisztratív rendszerben. Ezzel szemben az angol nyelvű sajtó elsősorban a hírközlést, de még inkább a szórakoztatást célozta meg. A 18. század végi és 19. század elejei lapkiadások és könyvkiadások kizárólag angol (vagy európai) kézben voltak, a 20. században már a tehetősebb indiai vállalkozók is részt vettek ebben az iparágban. Az angol nyelv még a függetlenség után is megőrizte szerepét, hiszen a piac és az olvasók táborának kiszélesítése az egyik legfontosabb szempont a terjesztésben.⁸

A nyomtatott sajtó mint közvetítő s mobilizáló eszköz egyre elérhetőbbé vált az indiai értelmiség számára, és fontos szerepet töltött be az *indiai nemzet* megszületésében. Az indiai nemzetté válás folyamatában (igaz megkétszerezve, de) csakúgy, mint Európában szintén nélkülözhetetlen szerepe volt a nyomdakapitalizmus fejlődésének. Az újságok közösségformáló, egységesítő erejéről Benedict Anderson, a nacionalizmuskutató kimagasló modernista kutatója így ír: „Az, hogy a napilap megjelenésének másnapján elavul [...] ugyanakkor, épp ebből következően, egy bámulatos tömegszertartást eredményez: a »napilap mint fikció« majdnem teljesen egyidejű fogyasztását (»elképzelését«). Tudjuk, hogy az adott reggeli vagy esti számot túlnyomórészt egy adott napszakban fogyasztanak, egy adott napon, és nem egy másikon. [...] E tömegszertartás jelentősége [...] meglehetősen paradox. Csendes magányban, a tudat rejtekében mutatják be. Ugyanakkor a szertartás mindegyik résztvevője nagyon is tisztában van vele, hogy ugyanezt a szertartást végzi sokezer (vagy éppen milliónyi) más ember, akiknek a létezésében biztos ugyan, de a közelebbi kilétéről halvány fogalma sincs. Továbbá, ez a szertartás szünet nélkül zajlik egész évben, fél vagy egész napos intervallumokban. Lehet-e ennél érzékletesebben képet rajzolni a szekuláris, történeti időt követő elképzelt közösségről?”⁹

Az India függetlenségének kivívásában részt vállaló sajtóorgánumok szerkesztői a nemzeti Kongresszusban egyre nagyobb számban képviseltették magukat (pl. G. Subramanya Iyer, az 1878-ban alapított *The Hindu* főszerkesztője). A függetlenségi mozgalom vezető alakjai elindították saját lapjaikat, mint Bal Gangadhar Tilak a *Maratha* című újságot, Jawaharlal Nehru a *National Herald*ot, Mahatma Gandhi pedig a *Young India*, *Navjeevan*, *Harijan* és *Sevak* című periodikákat. A brit adminisztráció 1878-ban (*Verneclular Press Act*) megpróbálta kontroll alá vonni a nem angol nyelvű lapokat, de ezt a próbálkozást a széles körű indiai tiltakozások miatt feladta.

⁸ Uo. 66–71.

⁹ Anderson 2006: 42.

Az 1947 utáni írott sajtót alapvetően három kategóriába lehet sorolni: (1) azok a lapok, amelyek angol kézben voltak, és a függetlenség után is angol érdekeltségűek maradtak (pl. a *The Statesman* egészen 1960-ig angolok szerkesztették); (2) azok, amelyek az indiai nacionalistákhoz (függetlenségi mozgalom) tartoztak (pl. *Indian Express*, *The Hindustan Times*, *The Hindu*); és azok, amelyeket a nagy indiai iparmágnások irányítottak (*The Times of India*). Az eddig a briteket ostorozó nacionalista lapok a függetlenség után átalakultak, és sokszor a kormány „szócsövei” lettek, vagyis a fontosabb kormányzati döntéseket közvetítették a társadalom felé. Az indiai alkotmány 1950-es életbe lépésével a sajtószabadság mint alapvető emberi jog rögzítette a szabad és független sajtó elvét, tehát feloldotta azt a betiltástól (vagy cenzúrától) való félelmet és a rebellis stigmáját, amelyet a gyarmatosítás alatt végig magukon viseltek az indiai lapok. A fiatal India kormányának és napilapjainak az ország belső problémáival kellett szembenézniük. Pakisztán elszakadása Indiától és az azt követő menekülthullám, a vallásközösségi erőszak felerősödése, a szélsőséges nacionalista és kommunista mozgalmak térnyerése miatt ironikus módon az egykor szabadságért harcoló, valamint a brit sajtópolitikát (cenzúra) szidalmazó Indiai Kongresszus Párt 1951-ben egy alkotmánymódosító kiegészítéssel limitálta a sajtószabadságot. A kormány egyszerűen megijedt a sajtóorgánumok robbanásszerű terjedésétől és a radikális mozgalmak mozgósító erejétől, aminek egyik eszköze az újságírás volt. Az ellenőrzés végett 1952-ben életre hívták a *Registrar of Newspaperst* (RIN), amely az újonnan létrejövő lapok bejegyzéséért volt felelős. Ugyanebben az évben alapították meg a Sajtótanácsot, hogy ellenőrizze a sajtóetika tiszteletben tartását, és vizsgálja az esetleges panaszokat. Ezeknek az ellenőrző-kontrolláló szerepe valójában csak 1966 után lépett életbe, mikor Indira Gandhi miniszterelnöki pozícióba került. Indira Gandhi kormányzati ideje alatt vezették be a *price-page schedule* szabályt, amely az oldalak számához kötötte a lapok árát. Ez a rendelkezés még a nagyobb háttértőkével rendelkező lapoknak is kihívást jelentett, mivel a kormány megtiltotta az oldalak számával arányos árak bevezetését (pl. hiába 40 oldalas egy magazin, akkor is 2,40 rúpiába került, mint a 24 oldalas). A sajtó függetlensége az 1975–1977 közti statárium alatt vált a cenzúra áldozatává, és még a kényszerállapot legnagyobb kritikusaiban számító *Indian Express* és *The Statesman* is ellehetetlenítve érezte magát a finanszírozási források szabályozása után. Az egyetlen, a kormány hangjának kinevezett sajtóorgánum, a *Directorate of Advertising and Visual Publicity* rendelkezett azzal a joggal, hogy információkat szolgáltatson a társadalom részére.¹⁰

A két év (1975–1977) kivételével az indiai sajtó megmaradt függetlennek, és a minőségi, kritikus újságírás napjainkban is jellemző a legnagyobb példányszámú napilapokra, mint a *The Times of India*, *Indian Express*, *The Hindustan Times*, *Tribune India* és a *The Statesman*. Az indiai publicisztikában létezik kritikai újságírás, és az oknyomozás képes a korrupció, kormányzati döntések és vállalatok üzelvei mögé látni. A legkülönbözőbb aktuális társadalmi témákkal foglalkoznak, mint például a nyomor, a kasztok helyzete, környezetvédelem, globalizáció,

¹⁰ Naravane 2006: 747–757.

gyermekházaság, választási manipuláció, a politika és a szervezett bűnözés kapcsolata, külpolitika, terrorizmus, a bollywoodi filmek bűnszervezetek általi finanszírozása, hindu integráció, szélsőséges iszlám mozgalmak – mind lendületes és a külföldi sajtó által is felkapott kérdések. A modern indiai sajtó tehát tükrözi a társadalom/politika aktuális problémáit, és relatív szabadságát kihasználva képes egy viszonylagos objektív tudósításra (már ha elfogadjuk, hogy általában véve az újságírás képes rá).

A nyomtatott sajtó politikai hatása

India mint „a világ legnagyobb demokráciája” számára a sajtó függetlenségének garantálása vagy legalábbis a politikai szférától való távolságának tiszteletben tartása fontosnak bizonyult a döntéshozók számára. Indira Gandhi a végrehajtás, törvényhozás és igazságszolgáltatás mellett a demokrácia negyedik oszlopának tekintette a sajtót. Ugyanakkor szintén Indira Gandhi volt, aki 1975 és 1977 között vészhelyzetet hirdetett, és ellehetetlenítette pl. a polgári jogok gyakorlását. A kérdés valójában, hogy egy valóban népes, de a nyugati mértékekkel éles kilengésekkel rendelkező demokráciában mi garantálja a sajtó működését. Az indiai jogállam fenntartása az alkotmány pontjain alapszik, de ellentétben más gyakorlatokkal (pl. az Egyesült Államok), India alkotmánya nem tartalmazza szó szerint a sajtószabadság elvét. A sajtó szabad működése a szabad szólás és véleménynyilvánítás cikke alapján működik (hasonlóan, de nem ugyanúgy, mint a magyar alkotmányban) az alkotmány 19(1)(a) bekezdése szerint.¹¹ A szólás és véleménynyilvánítás szabadsága alapvető jog Indiában, így az alkotmány szövegezői nem tartották fontosnak külön megemlíteni a sajtó szabadságát. Ennek az egyik oka, hogy a sajtó működése mélyebb történeti gyökerekkel rendelkezik, mint az indiai állam megalakulása. A brit uralom alatt a nyomtatott sajtót erős cenzúra sújtotta, és ebben az értelemben nem létezett szabad sajtó, de az indiai kiadványok egyre inkább hozzájárultak a függetlenségi eszme terjesztéséhez. A függetlenség kikiáltását követően pedig a kormány számos törvénnyel igyekezett szavatolni a sajtó szabadságát (pl. az 1951-es *Press Objectionable Matter Act* vagy az 1955-ös *Working Journalists Act*), amelyek tartalmazták a média jogát a félelem nélküli, az állami befolyástól mentes véleményalkotásra.¹²

¹¹ The Constitution of India: 40. „19. Protection of certain rights regarding freedom of speech, etc. – (1) All citizens shall have the right – (a) to freedom of speech and expression” <https://ltdashboard.legislative.gov.in/sites/default/files/COI...pdf> – utolsó letöltés: 2023. 09. 20.

¹² A törvénykezés nemcsak a sajtószabadság kiterjesztéséről szólt, hanem a sajtóval való visszaélések meghatározását is szigorította. Ilyenek voltak például az állam biztonságát sértő információk, közösségeket/egyéneket jogaikban sértő tartalmak, idegen állami propaganda, rágalmozás, bírósági ítéletek elleni hergelés, az állam szuverenitását megkérdőjelező szövegek, felbujtás vagy a közrend elleni agitációk publikálása. Sen Deka 2022: 171–174.

Az országos és a helyi sajtó elterjedésével a lapok egyre nagyobb szerepet játszottak a politikai életben, különösen a választások idején, amikor tudósítottak a kampányeseményekről, választási eredményekről, és interjúkat készítettek a jelöltekkel. Néhány lap esetében ugyanakkor több etikai probléma felmerült, mivel – főleg a helyi lapok – a professzionális újságírás módszereinek alkalmazása helyett teljes egészében szélsőséges politikai érdeket szolgáltak ki (ami önmagában még nem lett volna problematikus), és az eladási kvóták emelése érdekében meghamisították a tényeket. Az újságírási etika megsértésével vádolt lapok kihasználták az aktuális, tömegeket megmozgató híreket, és kiszínezve, meghamisítva az eseményeket olyan érzelmeket szítottak, amelyek katasztrófális kimenetelű társadalmi konfliktusokat okoztak.

A két legkiemelkedőbb eset, amelyek egyben dolgozatunk vizsgálódásának tárgyai lesznek: (1) az 1990-es évek elején az ajódhjai Babri mecset lerombolása és az utána kirobbant hindu–muszlim vallásközösségi erőszak; (2) a 2002 februárjában Godhrában történt vonatbaleset következtében fellángolt hindu–muszlim zavargások. Az első esetben az északi államok helyi nyelveken megjelent lapjai szisztematikusan eltúlozták az ajódhjai zavargásokban elhunytak számát, és az amúgy is súlyos összecsapásokat még rosszabb színben tüntették fel. Ezzel újabb szélsőséges csoportokból váltottak ki agresszív, bosszúra szomjas érzelmeket, vagyis mobilizálták ezeket a közösségeket, és így hozzájárultak a zavargások eskalálódásához. A helyi nyelveken íródott lapok sokkal kisebb számban jelennek meg, és az újságírók kevésbé vannak megfizetve, mint az angol nyelvű lapok esetében, amelyekre sokkal inkább jellemző a nyugati demokráciákban is megkövetelt, újságírói etika követése. A másik eset, egy elsősorban a helyi, gudzsarati lapokat érintő incidens egy tisztázatlan vonatszerencsétlenségben elhunyt 58 hindu aktivista utáni muszlimellenes támadásokhoz kapcsolódott. A lapok eladási számának megemelése és a jobb pénzkereseti forrás reményében a helyi lapok gyűlöletkeltő szalagcímeikkel (pl. *Ordeal by Fire in the Killing Fields of Gujarat*) tovább növelték az erőszakhullám terjedését. Az országos hatóságok két lap (*Gujarat Samachar* és a *Sandesh*) estében indítottak eljárást a vallásközösségi erőszak szításának vádjával.¹³

A muszlim kisebbség negatív ábrázolása és a terrorizmussal való összekötése megjelent a legnagyobb indiai újságok hasábjain, mint a *Times of India*, *The Hindu* és a *The Indian Express*. Az iszlámofób diskurzusnak három megnyilvánulása vált jellemzővé: 1) sztereotípiák és előítéletek, 2) félelemkeltés, 3) faji megkülönböztetés. Az iszlám hívőket gyakran ábrázolták vallási fundamentalistáknak, és különösen a Pakisztánban élőket mutatták be fenyegetésként az indiai (hindu) társadalomra nézve. Az Iszlámot és a muszlim közösséget, mint társadalmilag elmaradott, merev, különböző gaztettekért felelős és a nőket lealacsonyító magatartásra buzdító sztereotípiákkal jellemezték.¹⁴

¹³ Naravane 2006: 755–756.

¹⁴ Hassan Sumra, ul 2020: 230.

Általában az iszlámot egy elmaradott és a közösség tagjait elnyomó vallásként ábrázolták, amit esetenként a terrorizmussal is társítottak. A feszültségkeltés szintén része a Modi-kormányzat narratívájának. Narendra Modi közvetlenül, kemény szavakkal vagy vádaskodva nem támadja a muszlim közösséget, mivel mint az ország első embere tisztában van azzal, hogy erőszakhullámot robbanthatnak ki szavai, ugyanakkor néha kifejezi „aggódalmát” az extrémizmus felerősödésével kapcsolatban Pakisztánban. A hindu érdekeltségű újságok megteszik helyette az iszlamofób narratíva terjesztését, amivel nyugtalanságot keltenek a hindu közösségekben, és a muszlim kisebbséget ezzel a társadalmi elidegenítés felé tolják. Az extrémizmus kifejezést a terrorizmussal összekapcsolva építik bele a narratívákba, és hasonlóképpen mossák össze a terrorizmust az iszlámmal. A muszlimokra egy, a társadalmi rendre, valamint más közösségekre életveszélyt jelentő csoportként utalnak, amely egy egész világra kiterjedő hálózattal rendelkezik. Ezt a világméretű fenyegetést azzal próbálják megerősíteni, hogy bármilyen radikális iszlamista terrortámadás történik a világban, azt általánosítva mint a muszlimok által elkövetett támadásként mutatják be. A 2016 novembere és 2017 januárja közti időszakban vizsgált fent említett újságok eltérő arányban, de tartalmaztak iszlamofób írásokat: a *The Times of India* 18,3%-ban negatívan mutatta be az iszlámot, 8,8%-ban pozitívan és 9,7%-ban értékmentesen. A másik két lapnál (*The Hindu*: 13,1% negatív, 9,1% pozitív, 9,1% neutrális; *The Indian Express*: 12,4% pozitív, 10,2% negatív, 9,3% neutrális) már kevésbe tolódtak el az arányok a negatív narratívák irányába, de bizonyos mennyiségű iszlamofóbia mindegyiknél mérhető volt.¹⁵

Konklúzió

A politika és az újságírás Indiában, csakúgy, mint az európai államokban vagy az Amerikai Egyesült Államokban, szoros kapcsolatban áll a politikával, és gyakran értékeléseivel, kritikájával befolyásolja azt. Az olyan befolyásos indiai pártok, mint a Bháratíja Dzsanaatá Párt (BJP) vagy az Indiai Kongresszus Párt eseményei nagy sajtóvisszhangot váltanak ki, és az indiai pártstruktúra helyi szervezeteinek megerősödése miatt talán indiai specifikumnak lehet tekinteni a lokális sajtó jelentőségét. A helyi hír egy párt helyi szervezetének eseményéről könnyen országos méretűvé dagadhat, sokkal nagyobb hangsúlyt helyeznek a lokális (állami, regionális, városi) akciókra. Hasonló országos jelentőségű híreket és olvasottságot többnyire az angol nyelvű lapok tudnak elérni, mert ezek a legnépszerűbb, legigényesebb és legnagyobb anyagi háttérrel rendelkező lapok, valamint nem szabad elfelejtenünk, hogy a nyelvi különbségeket még mindig az angol tudja leginkább áthidalni.

Az elmúlt két évtizedben ugyanakkor a felelős újságírást és a lapok tartalmát egyre inkább kikezdtte a politikai üzenetek terjesztése. A nyomtatott sajtó népszerűsége és olvasottsága a politikai szféra eszközüvé tette az újságok egy részét, ami különösen a BJP 2014-es lavinaszerű győzelme után vált egyértelművé.

¹⁵ Uo. 233–235.

Az újságok mellett a közösségi média politikai felhasználása szintén jelentős szerepet játszott a választások manipulálásában.¹⁶ A fizetett politikai hirdetések és a kormányközeli narratívák dominanciája a gyakorlatban mára már a perifériára szorította az ellenzéki vagy pártpolitikától mentes lapokat. Ez a tendencia nemcsak az ország belügyeire van negatív hatással, hanem tovább élezi a 2008 óta különösen rossz indiai–pakisztáni kapcsolatokat. Mindkét országban, habár eltérő okok miatt (Pakisztánban inkább az erős vallási befolyás áll a háttérben), de veszélyben van az újságírás szabadsága, amit esetleg egy közös bilaterális újságírói szervezet létrehozása oldana fel, amely a felelős és tényszerű tájékoztatást tűzné ki céljának nemzetközi partnerek bevonásával.¹⁷

FORRÁSOK

Office of Registrar of Newspapers for India: https://rni.nic.in/all_page/PIN2021_22.html – utolsó letöltés: 2023. 09. 20.
The Constitution of India [As on 26th November, 2021]: <https://iddashboard.legislative.gov.in/sites/default/files/COI...pdf> – utolsó letöltés: 2023. 09. 20.

HIVATKOZOTT IRODALOM

Andeson, Benedict 2006: Elképzelt közösségek. Gondolatok a nacionalizmus eredetéről és elterjedéséről. Budapest.
Bonea, Amelia 2021: Print Journalism in India: Historical Perspectives and Contemporary Developments. An Introductory Note. In: Südasien-Chronik - South Asia Chronicle 11. Berlin. 1–11.
Buchholz, Katharina 2022: Indian Newspaper Market: A Sinking Star? <https://www.statista.com/chart/27469/circulation-of-print-newspapers-and-periodicals-in-india/> – utolsó letöltés: 2023. 09. 20.
Buchholz, Katharina 2022: Indians Most Likely to Read Newspapers in Print. <https://www.statista.com/chart/27468/share-of-respondents-selected-countries-who-read-a-printed-paper-daily/> – utolsó letöltés: 2023. 09. 20.

---

¹⁶ A nyomtatott sajtó továbbra is rendelkezik a törvények és hagyományok által lefektetett alapelvekkel, valamint méltányos tájékoztatásra való törekvésekkel. A közösségi média ugyanakkor nem rendelkezik olyan szűrőkkel, mint a pontosság, a tartalmak ellenőrizhetősége, valós eseményeken alapuló beszámolások vagy hamis hírek terjesztése. A vallási és kasztbéli megosztásokra építő politikai kampány ezért komolyan épített a közösségi média felületeire. Több felmérés (Oxford Internet Institute, Observer Research Foundation) is alátámasztja, hogy a 2014–2019 közti időszakban majd 500%-kal nőtt a gyűlöletbeszéd megjelenése, amely elsősorban a muszlim kisebbséget vette célba, valamint az ún. kutya-fütty politikai (kódolt üzenetek, amelyek kasztbéli és vallási csoportok ellen irányultak) tartalmak elszaporodása. Mahapatra–Plagemann 2019: 2.

¹⁷ Salman 2020: 9–10.

- Hassan Sumra, ul, Azhar 2020: Muslims and Islam in Indian English Press: Exploring the Islamophobic Discourse. In: Islamophobia Studies Journal, Fall 2020, Vol. 5, No. 2. 226–237.
- Mahapatra, Sangeeta – Plagemann, Johannes 2019: The Social Media Strategies of Indian Political Parties. In: German Institute of Global and Area Studies (GIGA). No. 3. Hamburg. 1–13.
- Naravane, Vaiju 2006: La presse en Inde: diversité, régionalisation et croissance. In: Jaffrelot, Christophe (ed.): L'Inde contemporaine. De 1950 à nos jours. Lille.
- Priolkar, Anant Kakba 1958: The Printing Press in India. Its Beginnings and Early Development. Bombay.
- Salman, Fatima 2020: Evolving News Media Landscapes in India and Pakistan: Implications for regional peace and stability. In: Atlantic Council. South Asia Center. Washington. 1–10.
- Sen Deka, Bikash 2022: Freedom of Press under the Constitution of India. In: AIJACLA, 2. 171–179.